

Zamek i wiejska chata - nowa przestrzeń dla kultury na polsko-słowackim pograniczu

Gmina
Dobczyce

Zámok a vidiecka chata - nový priestor pre kultúru na poľsko-slovenskom pohraničí

Obec
Hladovka

Szanowni Państwo,

Publikacja, którą oddajemy w Państwa ręce stanowi podsumowanie realizowanego przez samorzady: gminę Dobczyce oraz słowacką Hladovkę wspólnego projektu pn. *Zamek i wiejska chata - nowa przestrzeń dla kultury na polsko-słowackim pograniczu*. Wspólnie realizowane przedsięwzięcie przyczyniło się do zwiększenia atrakcyjności obszaru zarówno wśród mieszkańców jak i odwiedzających pogranicze turystów – w dalszej perspektywie wpłyną na rozwój gospodarczy regionu.

Najważniejszym elementem projektu była część inwestycyjna – odbudowa i udostępnienie części ruin Zamku w Dobzyczach oraz powstanie Izby Regionalnej w Hladovce.

Kultura niematerialna stanowi potencjał turystyczny – wabi osoby odwiedzające pogranicze, stanowi o naszej tożsamości. Troska o nie jest o tyle trudniejsza, że mają charakter ulotny. Tylko przekazywanie ich młodszym pokoleniom, zaprezentowanie w atrakcyjny sposób, łącząc wiedzę z zabawą można ocalić je od zapomnienia.

Żyjemy nadzieję, że przybliży ona Państwu specyfikę obszaru i charakter dwóch samorządów z Polski i Słowacji, które podjęły współpracę dla wszechstronnego rozwoju obszaru i jego mieszkańców – znosząc umowne już tylko granice między naszymi państwami.

Chcemy, by ta broszura zachęciła Państwa do odwiedzenia Dobzycy i Hladovki. Zapraszamy!

Vážené dámy a páni,

Publikácia, ktorú vám odovzdávame je výsledkom spoločného projektu s názvom *Zámok a vidiecka chata - nový priestor pre kultúru na poľsko-slovenskom pohraničí*, realizovaného Gminou Dobczyce a obcou Hladovka. Spoločne zrealizovaný zámer prispel k zvýšeniu príťažlivosti oblasti pre obyvateľov ako aj turistov navštevujúcich pohraničie. Z pohľadu budúcnosti aj k hospodárskemu rozvoju regiónu.

Najdôležitejším prvkom projektu bola investičná časť, ktorá zahrňovala obnovu a sprístupnenie častí ruín hradu v Dobzyczach a zriadenie Izby ľudových tradícií v Hladovke.

Kultúra nehmotného charakteru tvorí potenciál cestovného ruchu – láka ľudí navštevujúcich pohraničie a taktiež hovorí o našej totožnosti. Starostlivosť o ňu je o to ťažšia, že je pominuteľná. Jedine prostredníctvom jej odovzdávania mladším pokoleniam, jej predstavovania príťažlivým spôsobom, prepájaním vedomostí so zábavou je možné ju zachrániť pred zabudnutím.

Veríme, že publikácia vám umožní poznať zvláštnosti a charakter dvoch samospráv z Poľska a Slovenska, ktoré rozbehli spoluprácu pre všestranný rozvoj oblasti a jeho obyvateľov, pričom odstránili aj keď už len zmluvné hranice medzi našimi krajinami.

Želáme si, aby vo vás táto brožúrka vyvolala záujem navštíviť Dobczyce a Hladovku. Prijmite naše pozvanie!

Tomaz Suś

Burmistrz Gminy
i Miasta Dobzycy

Marian Brnuśák

Starosta
Obcí Hladovka

ZAMEK W DOBCZYCACH

Zamek jest pomnikiem bogatej historii miasta i regionu. Wznosi się na skraju stromego wzgórza, obok którego mieściło się niegdyś Stare Miasto. Zamek powstał na przełomie XIII/XIV w. jako budowla obronna zabezpieczająca stolicę od południa. Gościli w nim koronowane głowy, a kolejni dzierżawcy rozbudowywali obiekt. W zamku przebywał Władysław Łokietek w czasie buntu wójta Alberta. Schronił się tu z wojskiem i kancelarią. Bywał tu również Kazimierz Wielki, Władysław Jagiełło z królową Jadwigą. Zamek był akademią synów królewskich. Pod okiem księdza Jana Długosza kształcili się tu synowie króla Kazimierza Jagiellończyka, a młody królówic Kazimierz został zesłany na pobyt kontemplacyjny po nieudanej wyprawie na Węgry. Za czasów Lubomirskich renesansowa rezydencja mieściła ok. 70 pomieszczeń bogato wyposażonych. Z biegiem lat wojny i poszukiwacze skarbów doprowadzili zamek do ruiny. W latach 60-tych XX wieku dzięki staraniom lokalnych działaczy skupionych wokół Oddziału PTTK został częściowo przebadany i zagospodarowany. Jest siedzibą Muzeum Regionalnego PTTK im. Wł. Kowalskiego. W zamku znajduje się obecnie 10 sal ekspozycyjnych z 1000 eksponatów. Prezentowane są zbiory archeologiczne pochodzące z wykopalisk – ozdobne elementy kamieniarskie, kafle piecowe, posadzki, ceramika, przedmioty codziennego użytku. Jest wśród nich XV w. mensa ołtarzowa, kominek z przeł. XVI/XVII w., piec grzewczy typu hypocaustum, oraz oryginalne herby Jagiellonów i Lubomirskich. W zamkowej kaplicy znajduje się sanktuarium św. Kazimierza, ponadto udostępniona jest sala historyczna, hutnicza, Izba Pamięci Narodowej oraz sala tortur. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.zamek.dobczyce.pl

HRAD V DOBCZYCIACH

Hrad je pamätníkom bohatej histórie mesta a regiónu. Tíči sa na okraji strmého návršia, vedľa ktoréhosa kedysi rozkladalo staré mesto. Hrad vznikol na prelome 13. a 14. storočia ako obranná stavba istiača z juhu hlavné mesto kráľovstva. Navštevovali ho korunované hlavy a jednotliví držiteľia ho postupne rozširovali. Na hrade sa zdržoval poľský kráľ Vladislav Lokietok počas vzbury vojta Alberta. Utiahol sasem s vojskom a kanceláriou. Taktiež sa tu zdržovali Kazimír Veľký a Vladislav Jagieľlo s kráľovnou Hedvigou. Hrad bol akadémiou Poľských synov. Pod dozorem Jána Długosza sa tu vzdelávali synovia kráľa Kazimíra Jagelovského a mladý kráľovič Kazimír sem bol vyslaný na dozorný pobyt po neúspešnej výprave do Uhorska. Za čias šľachticov z rodu Lubomirských renesančné sídlo tvorilo približne 70 bohato vybavených miestností. Ako plynuli roky, vojny a hľadači pokladov urobili z hradu zrúcaninu. V 60-tych rokoch 20. storočia bol vďaka snahám zo strany miestnych aktivistov sústredených v oddiele Poľského turisticko-vlastivedného spolku čiastočne preskúmaný a upravený. Dnes je sídlom Regionálneho múzea Poľského turisticko-vlastivedného spolku nesúceho meno Vladislava Kowalského. Na hrade sa v súčasnosti nachádza 10 výstavných sál s tisícom vystavených exponátov. Predstavené sú tu archeologické zbierky pochádzajúce z vykopávok ako ozdobné kamenárske prvky, kachličky z pecí, dlaždice, keramika, predmety každodennej potreby. Medzi nimi sú oltárna menza z 15. storočia, kozub z prelomu 16. a 17. storočia, vykurovacia pec typ hypocaustum a originálne rodové erby Jagelovských a Lubomirských. V hradnej kaplnke sa nachádza miesto kultu sv. Kazimíra a sprístupnené sú aj historická a hutnícka sála, Izba národnej pamäte mučiaren. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.zamek.dobczyce.pl

SKANSEN W DOBCZYCACH

Skansen Drewnianego Budownictwa Ludowego w Dobczycach jest częścią Muzeum Regionalnego PTTK. Składa się z siedmiu zabytkowych budynków drewnianych i obok zamku jest drugim miejscem opowiadającym o przeszłości regionu. Wchodzi w skład Szlaku Architektury Drewnianej w Małopolsce, został odnowiony dzięki projektowi "Skansenowa – systemowa opieka nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu". Początek działalności skansenu w Dobczycach to rok 1969, kiedy w pobliżu zamku, w którym działało już Muzeum Regionalne, został przeniesiony budynek chałupy z Krzyszkowic k. Myślenic pochodzący z 1830 r. Dzisiaj oglądamy również budynek dawnego kurnika z 1890 r., kuźni umieszczonej w dawnym spichlerzu zbożowym z 1863 roku, przeniesionym z Zagórzan koło Gdowa, domu pogrzebowego, na który wykorzystano oryginalne elementy domu mieszkalnego z 1927 r., trzech wozowni, studni z żurawiem, zabytkowych uli i kieratu. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.zamek.dobczyce.pl

STARE MIASTO DOBCZYCE

Stare Miasto Dobczyce położone było na wzgórzu i otoczone murami obronnymi z XIV i XV wieku. Pierwsza osada istniała już tutaj w epoce brązu, a później zamieszkiwana była w kolejnych wiekach. Miała charakter obronny. Mury tworzyły nieregularny pięciokąt o długości ok. 700 m i szerokości 1,5 m. Do dzisiaj zachowały się ich fragmenty oraz odtworzony jest odcinek między dawnym murem kurtynowym, a główną basztą węzła bramnego. Wyjście na basztę jest udostępnione (o klucz można poprosić w domu naprzeciw). W niedługim czasie oddana zostanie dla turystów ścieżka spacerowa wzdłuż południowej części dawnych murów obronnych z pięknymi widokami na jezioro i okoliczne wzniesienia.

SKANZEN V DOBCZYCIACH

Skansen dreveného ľudového stavebníctva v Dobčyciach je súčasťou Regionálneho múzea Poľského turisticko-vlastivedného spolku. Skladá sa so siedmich pamiatkových drevených stavieb a popri hrade je druhým miestom, ktoré vypovedá o minulosti regiónu. Nachádza sa na Ceste drevenej architektúry v Malopoľsku a bolo zrekonštruované v rámci projektu pod názvom Skansenová systematická starostlivosť o dedičstvo v malopoľských múzeách v exteriéry. Činnosť skansenu v Dobčyciach sa začala v roku 1969, keď do blízkosti hradu, kde už pôsobilo Regionálne múzeum bola presťahovaná drevenica z dediny Krzyszkowice pri Myśleniciach pochádzajúca z roku 1830. V súčasnosti môže tu vidieť aj stavbu niekdajšieho kurníka z roku 1890, kováčsku dielnu umiestnenú v niekdajšej sýpke na obilie z roku 1863, ktorá bola presťahovaná z dediny Zagorzany pri Gdowe, pohrebný dom, v stavbe ktorého sú použité pôvodné časti z obytného domu z roku 1927, tri vozovne, vahačlovú studňu, pamiatkové úle a gápel. Skanzen je možné navštíviť od apríla do októbra v utorok až piatok od 10:00 do 16:00, v sobotu a nedeľu od 10:00 do 18:00. Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.zamek.dobczyce.pl

DOBCZYCE - STARÉ MESTO

Stare mesto v Dobčyciach sa rozprestieralo na vyvýšenine a obklopovali ho mestské hradby z 14. a 15. storočia. Prvá osada tu existovala už v dobe bronzovej a bola osídlená aj v neskorších obdobiach. Mala obranný charakter. Hradby vytvárali nepravidelný päťuholník dĺžky 700 m a šírky 1,5 m. Dodnes sa z nich zachovali pozostatky a obnovený je úsek medzi niekdajšou kurtínovou hradbou a hlavnou baštou objektu brány. Bašta je sprístupnená (kľúč je možné si vypýtať proti). Onedlho bude turistom odovzdaný prechádzkový chodník pozdĺž južnej časti niekdajších hradieb s nádhernými výhľadmi na vodnú nádrž a kopce v okolí.

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA NA STARYM MIEŚCIE W DOBCZYCACH

Jest to już trzecia świątynia w tym miejscu. Obecną wybudowali Jan i Jakub Turnau w latach 1828–1834 wykorzystując w części materiał z rozebranego zamku. W wyposażeniu kościoła znajduje się dziecięce epitafium Sebastiana Lubomirskiego powstałe w XVI wieku. Nagrobek wykonany z białego marmuru. Ponadto w wyposażeniu świątyni znajduje się XIX w. ambona, pięć ołtarzy (trzy z nich wykonał Kajetan Domasiewicz w 1851 roku) i stacje Drogi Krzyżowej wykonane w XVIII wieku. Do nowego kościoła pw. M.B. Wspomożenia Wiernych przeniesiono m.in. dwie chrzcielnice: romańską i renesansową oraz późnogotycką rzeźbę Piety łączoną ze szkołą Wita Stwosza. Świątynię można odwiedzić w trakcie nabożeństw o godz. 13.00 od czerwca (św. Jana) do listopada. W otoczeniu kościoła znajduje się XIX wieczna dzwonnica z trzema dzwonami. Najstarszy, gotycki, o średnicy 105 cm odlany w 1504 roku. Na kołnierzu napis w języku niemieckim: *Kto odlał ten dzwon - dobrej myśli jest on - bo Bóg da mu zbawienie - więc nie troszcz się o mienie - Dzwon ten został ulany - na cześć św. Jana oddany.*

KOSTOL SV. JÁNA KRSTITEĽA V STAROM MESTE V DOBCZYCIACH

To je už tretí kostol na tomto mieste. Ten súčasný dali postaviť Jan a Jakub Turnau v rokoch 1828–1834, pričom bol použitý čiastočne stavebný materiál zo zbúraného hradu. V interiéri kostola sa nachádza detský náhrobok z epitafoom Sebastiana Lubomirského, urobený v 16. storočí z bieleho mramoru. Ďalej sa tam nachádza kazateľnica z 19. storočia, päť oltárov (tri z nich urobil Kajetan Domasiewicz v roku 1851) a zastavenia Krížovej cesty urobené v 18. storočí. Do nového kostola zasväteného Panne Márii pomocnice veriacich boli presťahované dve krstiteľnice, románska renesančná ako aj gotická socha Piety, ktorá je spájaná so školou Veita Stwoosa. Kostol je možné navštíviť počas náboženských obradov o 13:00 hod od júna (od sv. Jána) do novembra. V okolí kostola sa nachádza zvonica z 19. storočia s tromi zvonmi. Najstarší je gotický má priemer 105 cm a odliaty bol v roku 1504. Na obrube je nápis v nemčine: *Kto odlial tento zvon – je v dobrých myšlienkach – pretože Boh ho spasí – teda netrapi sa o majetok tento zvon bol odliaty – na počesť sv. Jána odovzdaný.*

DZIEKANOWICE

Romański kościół św. Mikołaja i św. Marii Magdaleny oraz Sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Marii Panny. Dziekanowice to wieś leżąca w gminie Dobczyce, której historia powiązana z istnieniem parafii sięga co najmniej XIII wieku. Z tego okresu pochodzi dokument fundacyjny dla klasztoru OO. Cystersów w Mogile.

Poświadcza to również kościółek z romańskim prezbiterium, jedna z najstarszych budowli sakralnych południowej Polski. Zbudowany z dużych ciosów piaskowca z zachowanymi znakami kamieniarskimi tzw. gmerkami. Orientowany, z rozglifionym okienkiem we wschodniej ścianie. Z polichromią związaną z okresem powstania. Prezbiterium nakryte jest krzyżowym sklepieniem z widocznymi wspornikami. Rozbudowany w XVII i XVIII w., odład nawa części romańskiej spełniała rolę prezbiterium, a dawne prezbiterium zmieniono na zakrystię. Wyposażenie rokokowe i barokowe częściowo zostało przeniesione do nowego kościoła – Sanktuarium Macierzyństwa N.M.P. gdzie również znajduje się słynący łaskami XVII w. obraz Matki Bożej Dziekanowskiej malowany na płótnie. Obok kościoła stoi XVIII wieczna drewniana dzwonnica z trzema dzwonami. Najstarszy pochodzi z 1765 roku pw. św. Walentego, na którym znajdują się czterokrotne napisy: „FACIT ME POLONUS” i „Non facit me Germanus” (Nie Niemiec mnie wykonał).

Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.dziekanowice.pl

DZIEKANOWICE

Románsky kostol sv. Mikuláša a sv. Márie Magdalény a pútnické miesto Materstva najsvätejšej Panny Márie Dziekanowice sú dedinou nachádzajúcou sa v rámci obce Dobczyce a ich história spätá s existenciou farnosti siaha minimálne do 13. storočia. Z tohto obdobia pochádza zakladateľská listina kláštora Otcov Cisterciákov v Mogile pri Krakove. Dokazuje to aj kostolík s románskym presbytériom, čo je jedna z najstarších sakrálnych stavieb v južnom

Poľsku. Postavený je z veľkých otesaných pieskovcových kameňov, na ktorých sa zachovali kamenárske značky, v poľštine nazývané gmerky. Kostol je orientovaný západne-východným smerom a vo východnom múre je okienko s ostením, polychrómiá sa viaže na dobu jeho vzniku. Presbytérium prikrýva krížová klenba s viditeľnými podperami. V 17. a 18. storočí bol prestavaný a od tých čias pôvodná loď románskej časti plnila úlohu presbytéria a niekdajšie presbytérium bolo zmenené na sakristiu. Časti rokokového a barokového interiéru boli presťahované do nového kostola na pútnickom mieste zasvätenom Materstvu najsvätejšej Panny Márie, kde sa tiež nachádza milostivý obraz

Panny Márie z Dziekanowic, ktorý bol namaľovaný na plátne v 17. storočí. Vedľa kostola stojí drevená zvonica z 18. storočia s tromi zvonmi. Najstarší z nich pochádza z roku 1765, zasvätený je sv. Valentínovi a nachádzajú sa na ňom štvornásobné nápisy znejúce: „FACIT ME POLONUS” (UROBIL MA POLIAK) a „Non facit me Germanus” (Nie Nemeц ma urobil). Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.dziekanowice.pl

SZCZYRZYC OPACTWO OJCÓW CYSTERSÓW

Historia opactwa cystersów w Szczyrzycu liczy ponad 750 lat. Fundatorem opactwa był wojewoda krakowski Teodor Cedro herbu Gryf, który ofiarował cystersom z Jędrzejowa ziemię na Podtatrzu z przeznaczeniem na cele kolonizacyjne. Cystersi założyli w 1234 r. swój klasztor w Ludźmierzu a w 1243 roku przenieśli się do Szczyrzycy. Zespół opactwa szczyrzyckiego składa się z kościoła Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej i św. Stanisława Biskupa z 1620 roku oraz przylegającego do kościoła klasztoru – zespołu budynków z XVII wieku tworzących kwadrat z wirydarzem wewnątrz. Bardzo cennymi zabytkami klasztoru są: krucyfiks z XV wieku, kamienna kropielnica z XVI wieku oraz obrazy świętych z XVII – XIX wieku. Część obiektów pochodzi z pierwszego opactwa zniszczonego przez pożar. Należą do nich dwa portale, mensy ołtarzowe oraz część klasztornych krużganków. W 1831 roku od strony wschodniej dobudowano skrzydło oraz drewnianą dzwonicę z cebulastym hełmem. W skład zespołu wchodzi także murowany dom Opata z XVI wieku (później spichlerz), ozdobiony kamiennym portalem z herbem Korczak, w którym mieści się Muzeum Klasztorne.

Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.szczyrzyc.cystersi.pl

SZCZYRZYC KLÁŠTOR OTCOV CISTERCIÁNOV

História kláštora Cisterciánov v Szczyrzycy (čítaj Ščyžyci) trvá vyše 750 rokov. Zakladateľom kláštora bol krakovský vojvoda Teodor Cedro, nositeľ erbú Grif, ktorý daroval Cisterciánom z Jędrzejowa pozemky pod Tatrami určené na osídlenie. Cisterciáni si v roku 1234 založili kláštor v dedine Ludźmierz (čít. Luďmiež) a v roku 1243 sa presťahovali do Szczyrzycy. Komplex šczyrzyckého opátstva pozostáva z kostola Najsvätejšej Panny Márie nanebovzatej a sv. Stanislava Biskupa z roku 1620 ako aj z komplexu stavieb z 17. storočia, ktoré priliehajú ku kláštornému kostolu a tvoria štvorec s rajským dvorom vo vnútri. Veľmi hodnotnými pamiatkami v kláštore sú kríž z 15. storočia, kamenná kropienička z 16. storočia a obrazy svätých z 17. až 19. storočia. Čas stavieb pochádza ešte z prvého kláštora, ktorý zničil požiar. Patria k nim dva portály, oltárne menzy a časť kláštornej krížovej chodby. V roku 1831 boli na východnej strane pristavané kridlo a drevená zvonica s cibulovitou strechou. Do komplexu patrí aj murovaný dom opáta z 16. storočia (neskôr sýpka), ktorý zdobí kamenný portál s erbom nazývajúčim sa Korčak. V súčasnosti sa tu nachádza Kláštorne múzeum.

Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.szczyrzyc.cystersi.pl

MYŠLENICE ZAMCZYSKO NAD RABĄ

Na zboczach góry Ukleiny na myślenickim Zarabiu znajdują się ruiny budowli obronnej pochodzącej z przełomu XIII i XIV wieku, wchodzącej w skład systemu warowni broniących drogi na Węgry. Budowlę stanowiła kamienna 8 metrowa wieża o średnicy u podstawie 10,2 metrów, a grubość murów przekraczała 4 metry.

Otoczona była wałem ziemnym i drewnianą palisadą, a od strony wzniesienia oddzielona głęboką fosą. Budowla nie dotrwała do naszych czasów, została zburzona. Nieznany jest dokładnie czas jej zniszczenia.

Dzisiaj można podziwiać tylko resztki potężnych murów, które w wyższych partiach były cieńsze niż u podstawy oraz założenia obronne. Od 1962 roku ruiny i okoliczny teren objęte są ochroną, jako rezerwat krajobrazowy „Zamczysko nad Rabą”. Chronione są tu pozostałości warowni, las jodłowy z domieszką sosny i świerka oraz bluszcz pospolity. Ruiny znajdują się w Myśleniach na Zarabiu. Aby tam dotrzeć należy z końca ulicy Zamkowej udać się czerwonym szlakiem do góry, lasem, ok. 200 m.

MYŠLENICE ZAMCZYSKO NAD RIEKOU RABOU

Na svahoch vrchu Ukleina v myšlenickej štvrti Zarabie sa nachádzajú zrúcaniny obrannej stavby pochádzajúcej z prelomu 13. a 14. storočia, ktorá bola súčasťou systému strážnych veží ochraňujúcich cesty do Uhorska. Stavbu tvorila osem metrová kamenná veža s priemerom v pôdoryse 10,20 metra a hrúbka múrov presahovala 4 metre. Obklopovali ju zemný val a drevená palisáda a od strany návršia bola oddelená hlbokou priekopou. Stavba sa nedochovala do dnešných čias, bola zbúraná, pričom presné obdobie jej zničenia nie je známe. Dnes je možné obdivovať jedine obranný systém so zvyškami mohutných múrov, ktoré sú v hornej časti užšie ako v základni. Od roku 1962 sú zrúcaniny s príľahlým terénom pod ochranou ako krajinná rezervácia pod názvom „Zamysko Raba“ (slov. Hradný vrch nad Rabou).

Chránené sú zvyšky hradu, jedľový les s prímесou borovice a smreka a brečtan popínavý. Zrúcaniny sa nachádzajú v Myšleniciach v časti Zarabie. Cesta tam vedie ulicou Zamkovou až na koniec a potom po červenom značenom chodníku hore cez les približne 200 metrov.

ŁĘTOWNIA

KOŚCIÓŁ ŚWIĘTYCH APOSTÓŁÓW SZYMONA I JUDY TADEUSZA

Kościół uznawany za jedną z największych drewnianych świątyń na Podkarpaciu. Wybudowany w drugiej połowie XVIII wieku jako kolejny, trzeci w tej miejscowości. Jest zbudowany na planie krzyża łacińskiego, orientowany, konstrukcji zrębowej kryty gontem. Przy nawie znajdują się dwie kaplice: od północy św. Walentego i od południa Matki Bożej Łętowskiej. Kwadratowa wieża otoczona jest szalowanymi sobotami. Wszystkie drzwi wiodące do świątyni wykonane są w większości z jednej, bardzo szerokiej deski i wzmocnione ozdobnymi zawiasami oryginalnej, kowalskiej roboty. Wyposażenie kościoła pochodzi z przełomu XVII i XVIII wieku. Zaliczyć do niego należy rokokowe ołtarze z drugiej połowy XVIII wieku, rokokową ambonę z około 1779 roku, stacje Drogi Krzyżowej malowane na płótnie umieszczone w rokokowych ramach oraz organy w obudowie z trzeciej ćwierci XVII wieku.

W kaplicy Matki Boskiej Łętowskiej znajduje się słynący łaskami wizerunek Matki Bożej malowany temperą na płótnie lnianym przyklejonym do deski klejem skórnym. Datuje się go na przełom XVII i XVIII wieku i pochodzi prawdopodobnie z kręgu malarstwa bawarskiego lub austriackiego. Kościół w Łętowni jako cenny zabytek został włączony do Szlaku Architektury Drewnianej.

Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.letownia.katolicki.eu

ŁĘTOWNIA

KOSTOL SVÄTÝCH APOŠŤOLOV ŠIMONA A JÚDU TADEÁŠA

Kostol je považovaný za jeden z najväčších chrámov na úpätí Karpát. Postavili ho v polovici 18. storočia ako ďalší, tretí v tejto obci. Postavený je na pôdoryse latinského kríža, je orientovaný a má zrubovú konštrukciu, pokrytý je šindľom. Vedľa chrámovej lode sa nachádzajú dve kaplnky: zo severnej strany sv. Valentína a z juhu Panny Márie Lentovskej. K štvoruholníkovej veži prilehajú tzv. soboty – drevené prístrešky pre veriacich. Všetky dvere vedúce do chrámu sú väčšinou urobené z jednej, veľmi širokej dosky a spevnené sú ozdobnými pántami, ktoré sú originálny kováčsky výrobok. Interiér kostola pochádza z prelomu 17. a 18. storočia a tvoria ho rokokové oltáre z druhej polovice 18. storočia, rokoková kazateľnica z približne roku 1779, zastavenia Krížovej cesty namaľované na plátno a zarámované rokokovými rámami ako aj organ s organovou skriňou z 17. storočia. V kaplnke Panny Márie z Lentovne sa nachádza milostivý obraz Panny Márie namaľovaný temperovou farbou na ľanovom plátno, ktoré je prilepené glejom na dosku. Datovaný je na prelom 17. a 18. storočia a pravdepodobne pochádza z prostredia bavorského alebo rakúskeho maliarstva. Kostol v Letowni je ako hodnotná pamiatka začlenený do Cesty drevenej architektúry. Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii n: www.letownia.katolicki.eu

RABKA ZDRÓJ DAWNY KOŚCIÓŁ PW. ŚW. MARII MAGDALENY

Bardzo cenny zabytek Rabki Zdroju pochodzący z początku XVII wieku, posadowiony w otoczeniu kamiennego muru z ozdobnymi bramami i drzew – pomników przyrody. Po wejściu do kościoła pojawia się wysoka nawa z potężną izbicową wieżą nakrytą baniastym hełmem z latarnią. Całość pokryta gontowym dachem. We wnętrzu świątyni zachowane są pozostałości oryginalnej polichromii z XVII wieku. Najcenniejsze zabytki sakralne stanowi grupa figuralna Ukrzyżowania, neobarokowy ołtarz główny, rokokowe ołtarze boczne oraz chór muzyczny i prospekt organowy. W ołtarzu przy północnej stronie kościoła umieszczono XVI-wieczny obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, który stanowił kiedyś część tryptyku. W 1936 roku kościół zaczął pełnić rolę muzeum im.

Władysława Orkana, prezentując oryginalne sakralne wyposażenie nawy oraz zbiory etnograficzne z północnego Podhala. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.it.rabka.pl

RABKA ZDROJ BÝVALÝ KOSTOL SV. MÁRIE MAGDALÉNY

Veľmi hodnotná historická pamiatka v mesta Rabka Zdroj, pochádzajúca zo začiatku 17. storočia, umiestnený uprostred kamenného múru s ozdobnými bránami a obklopený stromami, ktoré sú prírodnou pamiatkou. Za vchodom do kostola sa nachádza vysoká chrámová loď s mohutnou vežou s izbicou, zakončenou cibulovitou strechou s vežičkou. Všetko je prikryté šindľom. V interiéri kostola sú viditeľné zvyšky pôvodnej polichromie zo 17. storočia. Medzi najhodnotnejšie sakrálne pamiatky patria: súsošie

Ukrižovania, neobarokový hlavný oltár, rokokové bočné oltáre a spevácky chór a organová skriňa. V oltári na severnej strane kostola je uložený obraz Panny Márie z dieťaťom z 16. storočia, ktorý kedysi bol časťou triptychu. V roku 1936 kostol začal plniť funkciu múzea nazvaného podľa Władysława Orkana, kde bol vystavený sakrálny interiér chrámovej lode a etnografické zbierky zo severného Podhalia.

Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.it.rabka.pl

RDZAWKA KOŚCIÓŁ ŚWIĘTEGO KRZYŻA NA PIĄTKOWEJ GÓRZE

Kościół powstał w 1757 roku na miejscu dawnej kaplicy, z fundacji Jana Wielopolskiego, wojewody sandomierskiego. Świątynia jest drewniana o zrębowej konstrukcji, okolona częściowo sobotami – niskimi podcieniami przykrytymi jednospadowym dachem, dającymi schronienie wiernym, którzy często przychodzili na mszę niedzielną z odległych miejsc już w soboty. We wnętrzu zrekonstruowane po pożarze polichromie z motywami architektonicznymi, ornamentalnymi i figuralnymi. W części sufitowej wyobrażenie krzyża związanego z legendą o uratowanym kupcu. Kościołem opiekuje się Zgromadzenie Księży Marianów z Rdzawki. Kościół został częściowo zniszczony przez pożar w 1994 roku, po czym dzięki ofiarności miejscowej społeczności został odbudowany. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.drewniana.malopolska.pl

RDZAWKA KOSTOL SVÄTÉHO KRÍŽA NA PIATKOVEJ HORE

Kostol vznikol v roku 1757 na mieste bývalej kaplnky a postaviť ho dal Ján Wielkopolski, Sandomiersky vojvoda. Kostol je drevený so zrubovou konštrukciou, priliehajú k nemu tzv. soboty – nízky prístrešky prikryté šikmou strechou, ktoré poskytovali útočisko veriacim, často prichádzajúcim na nedeľnú omšu zo vzdialených končín už v sobotu. V interiéri sú polychrómie obnovené po požiari, ktoré znázorňujú architektonické, ornamentálne a figuralné motívy. V stropnej časti je obraz kríža, ktorý je spätý s legendou o zachránenom kupcovi. O kostol sa stará Zhromaždenie kňazov Mariánov z obce Rdzawka. Kostol bol čiastočne zničený počas požiaru v roku 1994, po ktorom bol obnovený vďaka obetavosti miestneho obyvateľstva.

Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.drewniana.malopolska.pl

Legenda / Legenda

- Zamki / Hrady
- Kuty szkła / Sklárne
- Muzea, Galerie / Múzeá, Galérie
- Jaskinie / Jaskyne
- Dwory / Kaštiele
- Kościoły, Sanktuaria / Kostoly, Svätyně
- Kapliczki / Svätyně
- Kolumny, Pomniki / Stĺpy, Pomníky
- Skanseny / Skanzeny
- Opactwa / Opátstva
- Stare miasto / Staré mesto
- Zbiorniki wodne / Vodné nádrže
- Granice państw / Štátne hranice
- Drogi / Cesty
- Miejscowości / Lokality

LUDŹMIERZ SANKTUARIUM MARYJNE

Sanktuarium Maryjne pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Ludźmierzu stanowi religijne centrum Podhala oraz cel wielu pielgrzymek. Parafia w Ludźmierzu, której historia sięga XIII wieku jest najstarszą parafią katolicką na Podhalu. W tym czasie zostali tutaj sprowadzeni Cystersi, którzy zarządzali tą parafią do 1824 roku. Obecna świątynia wybudowana w XIX w na miejscu poprzedniej otrzymała w 2001 roku tytuł bazyliki mniejszej.

W sposób szczególny rozwinął się tutaj kult figury Matki Bożej Ludźmierskiej zwanej Gaździną Podhala koronowanej w 1963 roku przez kardynała Stefana Wyszyńskiego. W świątyni znajdują się 26 głosowe organy, które zostały sprowadzone z XII - wiecznego kościoła Św. Jana w Oldenburg in Holstein. W otoczeniu kościoła znajduje się cudowny Ogród Różańcowy przypominający o pobycie na Podhalu i w sanktuarium papieża Jana Pawła II w 1997 roku. Sanktuarium oraz ogród dostępne są codziennie.

Telefon: 18 26 555 77 w. 15, e-mail: kancelaria@mbludzm.pl

LUDZMIERZ MARIÁNSKE PÚTNICKÉ Miesto

Mariánske pútnické miesto zasvätené Nanebovzatiu najsvätejšej Panny Márie v Ludźmieri je náboženským centrom Podhalia a cieľom početných púť. Farnosť v Ludźmieri, ktorej dejiny siahajú do 13. storočia je najstaršou katolíckou farnosťou na Podhalí. V tom období sem boli privedení Cisterciáni, ktorí tu spravovali farnosť do roku 1824. Súčasný kostol bol postavený v 19. storočí na mieste predchádzajúceho a v roku 2001 dostal titul baziliky minor. Zvlášť sa tu rozvinulo uctievanie sochy Panny Márie Ludźmierkej, nazývanej Gazdiná Podhalia, ktorú v roku 1963 korunoval kardinál Stefana Wyszyński. V kostole sa nachádza organ s 26 hlasmí, ktorý sem bol privezený z kostola sv. Jána v Oldenburgu in Holstein, ktorý pochádza z 11. storočia. V okolí kostola sa rozkladá nádherná Ružencová záhrada, ktorá pripomína pobyt Jána Pavla II. v roku 1997. Pútnické miesto a záhrada sú prístupné každodenne.

Telefón: +48 18 26 555 77 klp. 15; e-mail: kancelaria@mbludzm.pl

CHOCHOŁÓW ŻYWY SKANSEN

Miejscowość na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. Uznana za unikatowy charakterystyczny dla regionu zespół drewnianego budownictwa ludowego, na który składa się ponad setka zabytkowych często ponad stuletnich chałup góralskich. Zabudowa objęta jest patronatem UNESCO oraz ochroną konserwatorską. Drewniane budynki ze ścianami o zrębowej konstrukcji, nakryte gontowymi dachami, zwrócone szczytami do drogi tworzą tradycyjny układ wsi zwany ulicówką. Ściany domów zachowują jasną barwę drewna dzięki corocznej akcji mycia na wiosnę wodą z szarym mydłem. Unikatowym budynkiem jest dom nr 24 zwany „Chałupą z Jednej Jedli” wzniesiony w XIX w. z jednego pnia jodły. W jednym z najstarszych budynków zbudowanym w 1798 roku mieści się Muzeum Powstania Chochołowskiego. Wnętrza muzeum łączą dzieje powstania z ekspozycją etnograficzną.

Godziny otwarcia: od środy do soboty w godzinach od 10:00 - 15:00; niedziela 10:00 - 14:00

Adres: Chochołów 75, 34-513 Chochołów, telefon: +48 18 201 52 05.

CHOCHOLOW ŽIVÝ SKANSEN

Dedina na trase Malopoľskej cesty drevenej architektúry. Vyznačuje sa unikátnym a pre tento región typickým komplexom drevených ľudových stavieb, ktorý pozostáva z vyše stovky pamiatkových goralských dreveníc, často vyše storočných. Zástavba je pod patronátom UNESCO a je pamiatkovo chránená. Drevené domy so zrubovými stenami sú pokryté šindľovými strechami. Obrátené sú priečeliami do ulice, čím tvoria tradičnú tzv. uličnú štruktúru dediny. Steny domov si uchovávajú svetlý odtieň dreva vďaka každoročnej akcii umývania na jar vodou a šedým mydlom. Výnimočný je dom č. 24 nazývaný Drevenica z jednej jedle, postavený v 19. storočí z jedného kmeňa jedle. V jednom z najstarších domov z roku 1798 sa nachádza Múzeum Chochoľovského povstania. Interiér múzea spája dejiny povstania s etnografickou výstavou.

Otváracie hodiny: od stredy do soboty; v hodinách od 10:00 do 15:00; nedeľa od 10:00 do 14:00;

Adresa: Chochoľow 75, 34-513 Chochoľow; Telefón: +48 18 201 52 05.

ZUBRZYCA GÓRNA MUZEUM-ORAWSKI PARK ETNOGRAFICZNY

Skansen w Zubrzycy Górnej działa od 1955 r i położony jest na obszarze prawie 12 hektarów. Na tym terenie znajduje się ponad 60 obiektów, które w ramach 36 wystaw prezentują tradycyjną kulturę materialną, społeczną i duchową ludności Polskiej Orawy. Zobaczyć możemy zagrody chłopskie zarówno biednych jak i zamożnych gospodarzy. Ponadto obiekty przemysłu wiejskiego: folusz, farbiarnia z magłem, kuźnie, olejarnia, młynotartak i obiekty sakralne. Jednym z najcenniejszych obiektów skansenu jest dwór Moniaków pochodzący przełomu XVII w i XVIII wieku. i prezentuje charakterystyczny dla regionu Orawy styl tzw. chałupy z wyżką. Oprócz działalności muzealnej skansen prowadzi działalność edukacyjną oraz organizuje wiele imprez cyklicznych. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.orawa.eu

ZUBRZYCA GORNA MÚZEUM ORAVSKÝ ETNOGRAFICKÝ PARK

Skansen v Zubrzyci Gornej existuje od roku 1955 a rozprestiera sa na povrchu takmer 12 hektárov. Na tejto ploche sa nachádza vyše 60 objektov, ktoré v rámci 36 výstavných exponátov predstavujú tradičnú materiálnu, spoločenskú a duchovnú kultúru Poľskej Oravy. Môžeme tu vidieť sedliacke dvory chudobných aj bohatých gazdov. Okrem toho dedinské výrobné objekty ako valchu, farbiareň s mangľom, kováčku dielňu, olejkáreň, mlyn s gátom a sakrálné objekty. Jedným z najcennejších objektov v skanzene je kúria Moniakovcov pochádzajúca z prelomu 17. a 18. storočia, ktorá ukazuje typ dreveného domu s vyvýšením, ktorý bol charakteristický pre poľskú Oravu. Okrem muzeálnej činnosti skansen realizuje aj vzdelávacie aktivity a organizuje veľa pravidelných podujatí. Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.orawa.eu

SIDZINA SKANSEN - MUZEUM KULTURY LUDOWEJ

Działa od 1963 roku i prezentuje charakterystyczne dla regionu okolic Babiej Góry budownictwo zrębowe. Chałupy zbudowane są z drewna i pokryte gontem. Wnętra wypełniają tematyczne ekspozycje przywołujące pamięć życia codziennego dawnych mieszkańców wsi - ich zajęcia, zwyczaje i obrzędy. Dodatkową atrakcją są rzeźby plenerowe rozmieszczone na terenie skansenu, przedstawiające postacie z legend, podań i baśni. Szczegóły dotyczące zwiedzania dostępne są na: www.skansen-sidzina.pl

SIDZINA SKANZEN MÚZEUM ĽUDOVEJ KULTÚRY

Existuje od roku 1963 a ukazuje drevené zrubové stavby typické pre región v okolí Babie hory. Drevenice sú prikrýté šindľovou strechou. Vnútri sú tematické výstavy, ktoré pripomínajú každodenný život dávnych obyvateľov dedín, ich prácu, zvyky a obrady. Dodatočnou atrakciou sú sochy vo voľnom priestore rozmiestnené na území skansenu, ktoré znázorňujú postavy z povestí a rozprávok. Podrobnosti o prehliadke sú k dispozícii na: www.skansen-sidzina.pl

ZAMEK ORAWSKI

Zamek Orawski, majestatyczna dominanta regionu Orawa zalicza się do narodowych zabytków kultury. Pierwsza wzmianka o zamku pojawia się w drugiej połowie XIII wieku. Podczas swojego istnienia jego mury nigdy nie zostały pokonane siłą, więc do czasów współczesnych dochował się w bardzo dobrym stanie. Zamek jest częścią Muzeum Orawskiego i w ciągu roku odwiedza go niemal 200 000 turystów, mających okazję zwiedzić ekspozycje podzielone na historyczną, etnograficzną i przyrodniczą.

ORAVSKÝ HRAD

Oravský hrad, majestátne dominanta regiónu Orava, ktorá patrí medzi národné kultúrne pamiatky. Prvá písomná zmienka o tomto hrade pochádza z druhej polovice 13. storočia. Počas svojej existencie nebol nikdy dobytý a až do dnešných čias sa zachoval vo veľmi dobrom stave. Hrad je v súčasnosti sídlom Oravského múzea. Ročne ho navštívi takmer 200 000 turistov, ktorí si môžu pozrieť expozície rozdelené na historickú, etnografickú a prírodovednú časť.

HUTA FRANCISZKA

Ruiny tzw. Huty Franciszka, znajdujące się na terenie wsi Niżna, uważane są za najcenniejsze zabytki techniki w całym regionie orawskim. Historyczna odlewnia żelaza działająca w latach 1836 - 1863 stanowi wyjątkowo rzadki dowód rozwiniętej produkcji przemysłowej na Orawie w okresie rewolucji przemysłowej i industrializacji. Budowla wyróżnia się ciekawą i świetną architekturą. Do czasów dzisiejszych dochowały się: klasycystyczna elewacja, mury zewnętrzne, duży piec, pomieszczenie dmuchawy, kilka kanałów oraz inne fragmenty.

FRANTIŠKOVA HUTA

Zrúcanina tzv. Františkovej huty, nachádzajúca sa v katastri obce Nižna, patrí k najväčším technickým pamiatkam celého oravského regiónu. Historická železiareň, ktorá sa využívala v rokoch 1836 - 1863, je totiž mimoriadne cenným dokladom o rozvinutej priemyselnej výrobe na Orave v období priemyselnej revolúcie a industrializácie. Stavba je zaujímavá i vynikajúcou architektúrou. Do dnešnej doby sa zachovala klasicistická fasáda, obvodové múry, vysoká pec, dúchadlová komora, niekoľko kanálov a ďalšie časti.

MUZEUM WSI ORAWSKIEJ ZUBEREC

Muzeum Wsi Orawskiej leży u podnóża Tatr Zachodnich na polanie Brestova, w bliskim sąsiedztwie Jaskini Brestovskiej.

Na powierzchni 8 hektarów stoją 54 obiekty architektury ludowej, przeniesione z orawskich wsi. Chałupy te dokumentują życie ludności Orawy – rolników, rzemieślników i pasterzy. Przestrzeń muzeum została podzielona do 5 części: Rynek z Dolnej Orawy, Ulica z Górnej Orawy, Przysiołki Góralские, Kościół z cmentarzem oraz Młynisko. Przez cały teren przepływa wyjątkowy potok górski Studena (pol. „Zimna”).

W Muzeum nie brakuje zabytków techniki oraz zabytków sakralnych, odbywają się tu cykliczne imprezy tematyczne, jarmarki i występy folklorystyczne.

MÚZEUM ORAVSKEJ DEDINY ZUBEREC

Múzeum oravskej dediny sa nachádza pod Západnými Tatrami, na polane Brestová, v tesnej blízkosti Brestovskej jaskyne. Na ploche 8 hektárov je postavených 54 objektov ľudovej architektúry presunutých z oravských dedín. Domčeky, ktoré dokumentujú život oravského ľudu – poľnohospodárov, remeselníkov a pastierov. Areál je rozdelený na 5 častí: Dolnooravský rínek, Hornooravská ulica, Goralské lazy, Kostol s cintorínom a Mlynisko. Celým areálom preteká jedinečný horský potok Studená. V areáli nechýbajú technické a sakrálne pamiatky, konajú sa tu pravidelné tematické podujatia, jarmoky a folklórne vystúpenia.

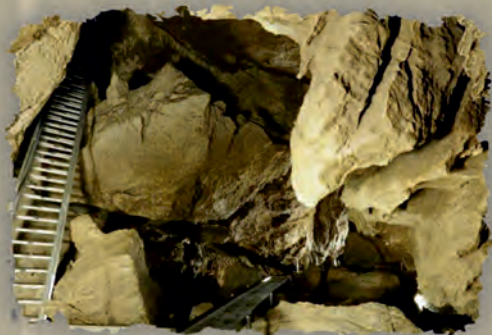

JASKINIA BRESTOVSKA

Jaskinia Brestovska znajduje się w Tatrach Zachodnich, nieopodal Muzeum Wsi Orawskiej, „Na Brestovej” w miejscowości Zuberec. Jaskinia stanowi część podziemną rozprzestrzenionego systemu hydrologicznego. W dnie jaskini znajduje się koryto rzeczne z wodą przepływającą przez siedem syfonów. Unikatowość jaskini polega na tym, że w środku nie ma żadnego światła.

BRESTOVSKÁ JASKYŇA

Brestovská jaskyňa sa nachádza v Západných Tatrách, v tesnej blízkosti Múzea oravskej dediny na Brestovej v Zuberci. Predstavuje podzemnú súčasť rozsiahleho hydrologického systému. Na jej dne sa nachádza riečisko s aktívnym vodným tokom so siedmymi sífónmi. Jedinečnosť jaskyne je v tom, že vo vnútri sa nenachádza žiadne svetlo

SLANICKA WYSPA SZTUKI

W przepięknej scenerii przyrody Slanickiej Wsipy Sztuki pośrodku Jeziora Orawskiego umieszczono ekspozycję tradycyjnej sztuki ludowej ze zbiorów Galerii Orawskiej. Wyspa z barokowym kościołem i kalwarią jest wzgórzem, dawniej będącym dominantą wsi Slanica, dziś jedynym co dochowało się z pięciu przysiołków, które na zawsze zniknęły pod wodą zbiornika zaporowego w 1953 roku.

SLANICKÝ OSTROV UMENIA

V prekrásnej prírodnej scenérii Slanického ostrova umenia uprostred Oravskej priehrady sú lokalizované stále expozície tradičného ľudového umenia zo zbierok Oravskej galérie. Z piatich osád, ktoré navždy zmizli pod vodou priehrady v roku 1953 sa ako ostrov zachovalo iba návršie s barokovým kostolom a kalváriou, ktoré kedysi tvorilo dominantu obce Slanica.

GALERIA im. MARIÍ MEDVECKIEJ

Ekspozycja stała, poświęcona twórczości malarki mieści się w XIX-wiecznym dworku w Tvrdošinie od 1979 roku. Na powierzchni 583 m² wystawiono 266 obrazów olejnych raz rysunków, które demonstrują etapy rozwoju i żanr charakterystyczny dla życia twórczego Marii Medveckiej (1914 - 1987) – malarki, która związała swoje życie i dzieła ze swoistym regionem Słowacji – Orawa.

GALÉRIA MÁRIE MEDVECKEJ

Stála expozícia z diela maliarki je inštalovaná v klasicistickej kúrii z 19. storočia v Tvrdošine od roku 1979. Na ploche 583 m² je vystavených 266 olejomalieb a kresieb, ktoré poskytujú obraz o vývojových etapách a žánrových okruhoch celoživotnej tvorby Márie Medveckej (1914 — 1987) – maliarki, ktorá spojila svoj život a dielo s rázovitým regiónom Slovenska – Oravou.

DWÓR SZLACHECKI W HORNEJ LEHOCIE

Niewielka orawska wieś Horna Lehota leżała kiedyś na strategicznie i gospodarczo znaczącym szlaku łączącym miasta górnicze Królestwa Węgierskiego z miastami handlowymi w Polsce. Tędy wędrowali i zatrzymywali się tu rozmaite ważne osobowości. Nie ma co się dziwić, że w tym miejscu w połowie XVI wieku zbudował sobie siedzibę również znamienity szlachcic Juraj Abaffy – kasztelan Zamku Orawskiego. Siedziba zbudowana w stylu renesansu włoskiego zaliczała się w owych czasach do najbardziej reprezentacyjnych dworów szlacheckich na Orawie.

KAŠTIEL' V HORNEJ LEHOTE

Malá oravská obec Horná Lehota stála kedysi na strategicky i hospodársky významnej ceste spájajúcej uhorské banské mestá s trhovými mestami Poľska. Prechádzali tadiaľto a zastavovali sa tu všelijakí dôležití ľudia. Nečudo, že si tu v druhej polovici 16. storočia vybuďoval svoje sídlo i významný šľachtic Juraj Abaffy, kapitán Oravského hradu. Jeho rezidencia postavená v duchu talianskej renesancie patrila svojho času k najreprezentatívnejším panským sídlam na Orave.

TRSTENA KOŠCIÓŁ RZYMOKATOLICKI pw. św. MARCINA

Kościół posadowiony jest na fundamentach gotyckich z końca XIV wieku. Jest częścią zespołu dworu pielgrzymkowego. W trakcie XVII wieku do kościoła dobudowano wieżę, a dzisiejszy wygląd kościół otrzymał po drugiej wojnie światowej. Wieża służy za atrakcyjną przestrzeń dla wystaw, a balkon jest miejscem widokowym.

TRSTENÁ, RÍM.-KAT. KOSTOL SV. MARTINA

Kostol stojí na gotických základoch z konca 14. storočia. Je súčasťou areálu pútnického nádvorja. V priebehu 17. stor. bola ku kostolu pristavaná veža, súčasnú podobu získala po II. svetovej vojne. Veža slúži aj ako atraktívny výstavný priestor a jej balkón ako vyhládkové miesto.

KOŚCIÓŁ pw. św. EMMERICHA W ČIMHOVIEJ

Narodowy zabytek kultury – późnobarokowy rzymskokatolicki kościół pw. św. Emmericha – w 1653 roku, z udziałem księdza Jana Szezechowicza, zbudowano we wsi drewniany kościółek, w którym na msze święte schodzili się katolicy niemal z całej Orawy. Dopiero w 1774 roku zbudowano nowykościół murowany, w którym w latach 2010-2012 miała miejsce odnowa zewnętrzna oraz wnętrza. Zabytek kultury, Kolumna św. Floriana (koniec XVIII wieku), figura św. Floriana wykonana jest z piaskowca.

KOSTOL SV. IMRICHA V ČIMHOVEJ

Národná kultúrna pamiatka – neskorobarokový rímskokatolícky kostol sv. Imricha – roku 1653 sa za pomoci kňaza Jána Szezechowicza v obci postavil drevený kostolík, do ktorého sa na bohoslužby schádzali katolíci takmer z celej Oravy. Až v roku 1774 bol postavený nový murowaný kostol, v ktorom v rokoch 2010-2012 prebehla vonkajšia a vnútorná rekonštrukcia. Kultúrna pamiatka: Stĺp Sv. Floriána (koniec 18. stor.) - kamenný stĺp, socha Sv. Floriána je vyhotovená z pieskovca.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY pw. WNIĘBOWZIĘCIA MATKI BOSKIEJ

Kościół budowano w latach 1800-1806 i dobudowano w 1808 roku w stylu baroku. Konsekrował go Matus Trstansky. W prezbiterium znajduje się ołtarz główny pw. Wniebowziętej Matki Boskiej z pierwszej połowy XIX wieku. W kamienach ołtarzy mieszczą się w całości nienaruszone relikwie męczenników św. Lucydyusza i Krescencji oraz św. Perfektusa i Vinensji. W 1910 roku w wyniku uderzenia pioruna wybuchł duży pożar, który strawił kościół wraz z dzwonami. Odnowy kościoła dokonano w 1931 roku oraz w 1941 roku. W 1952 roku ściany kościoła zostały obłożone wspaniałym trawertynem ze Spiszu, w 1955 roku doprowadzono prąd elektryczny a organy zostały „zmechanizowane”. W 1981 roku odremontowano wieżę i łącznie z dachem przykryto blachą miedzianą. Początkiem 2014 roku ukończono i pozłożono górną część.

FARSKÝ KOSTOL NANEBOVZATIA PANNY MÁRIE

Kostol bol stavaný v rokoch 1800-1806 a dokončený v roku 1808 v barokovom duchu. Bol požehnaný vdp. Matúšom Trstanským. V presbytériu je umiestnený hlavný oltár Nanebovzatej Panny Márie z prvej polovice 19. storočia. V kameňoch oltárov sú celé a neporušené relikvie sv. Lucida a Krescencie, Perfekta a Vinensie mučeníkov. V roku 1910 po údere blesku vznikol veľký požiar, ktorému padol za obeť aj kostol spolu so zvonmi. V roku 1931 bola vykonaná rekonštrukcia kostola a v roku 1941. V roku 1952 boli obložené steny kostola prekrásnym spíšskym travertínom a v roku 1955 bol do zavedený elektrický prúd a boli "zmotorizované" organy. V roku 1981 bola opravená veža bola spolu so strechou pokryté medeným plechom. začiatkom roka 2014 dokončená a pozlátená vrchná časť.

KRZYŻ KAMIENNY Z FIGURĄ JEZUSA CHRYSZTUSA I OBRAZ SIĘDMIOBOLESNEJ MATKI BOSKIEJ

We wsi Hladovka przy drodze znajduje się odnowiony Krzyż kamienny z figurą Jezusa Chrystusa i wizerunkiem Matki Boskiej Siedmioboleśnej. Krzyż kamienny stoi przy głównej drodze do wsi Vitanova we wsi Hladovka. Wzniesiono go w 1885 roku, co potwierdza data wykuta na krzyżu kamiennym.

KAMENNÝ KRÍŽ S POSTAVOU JEŽIŠA KRISTA A VYOBRAZENÍM SEDEMBOLESTNEJ PANNY MÁRIE

Obci Hladovka sa nachádza zreštaurovaný Kamenný kríž pri hlavnej ceste s postavou Ježiša Krista a vyobrazením Sedembolestnej Panny Márie. Kamenný kríž stojí pri hlavnej ceste do obce Vitanova v obci Hladovka. Bol postavený v roku 1885, o čom svedčí vyrytý dátum na kamennom kríži.

MUROWANA KAPLICA DOMKOWA Z DREWNIANĄ FIGURĄ ŚW. JANA NEPOMUCENA

Murowana kaplica domkowa z drewnianą figurą św. Jana Nepomucena zastępuje znaczące dziedzictwo kulturowe wsi Hladovka. Znajduje się na dolnym końcu wsi Hladovka i w przeszłości zaznaczała początek wsi, zbudowano ją na początku XIX wieku.

MUROVANÚ KAPLNKU DOMČEKOVÉHO TYPU S DREVENOU SOCHOU SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO

Murovanú kaplnku domčekového typu s drevenou sochou sv. Jána Nepomuckého, predstavuje významné kultúrne dedičstvo obce Hladovka. Nachádza sa na dolnom konci Obce Hladovka a ohraničovala v minulosti začiatok obce a bola postavená na začiatku 19 storočia.

KOLUMNA ŚW. FLORIANA

Figura św. Floriana jest narodowym zabytkiem kultury i znajduje się w centrum Hladovki, na miejscu dawnego drewnianego kościoła. Kolumna św. Floriana została wykonana pod koniec XVIII wieku z piaskowca. Jest nieodłączną częścią dziedzictwa kulturowego Hladovki, znajduje się w centrum wsi pośród starych lip, pod remizą strażacką. Na cokole stoi figura św. Floriana, w niszach mieszczą się trzy płaskorzeźby z wizerunkami świętych: św. Donata, św. Wojciecha i św. Andrzeja. Wyjątkowe jest pokazanie św. Donata Biskupa, chroniącego przed piorunami i gradobiciem. Ten sposób pokazywania jest na Słowacji rzadkością.

STĽP SV. FLORIÁNA

Socha sv. Floriána je národnou kultúrnou pamiatkou a nachádza v centre Hladovky, na mieste kde v minulosti stál drevený kostol. Stĺp Sv. Floriána bol zhotovený koncom 18. storočia a bol vyhotovený z pieskovca. Je neoddeliteľnou súčasťou kultúrneho dedičstva Hladovky, nachádza sa v centre obce, medzi starými lipami, pri požiarnej zbrojnici. Na podstavci sa nachádza plastika sv. Floriána, vo výklenkoch sa nachádzajú tri reliéfy s podobizňami svätých: sv. Donáta, sv. Vojtecha a sv. Andreja. Výnimočné je vyobrazenie sv. Donáta, biskupa, ochrancu pred bleskami a krupobitím.

Takéto zobrazenie je na Slovensku zriedkavosťou.

IZBA REGIONALNA W HLADOVCE

W Hladovce urządzono Izbę Regionalną, przez co powstała nowa przestrzeń dla przechowywania i pokazywania przedmiotów, mebli i strojów ludowych, które reprezentują miejscową kulturę i tożsamość mieszkańców. Za pośrednictwem Izby Regionalnej dochodzi do przekazywania wiedzy i umiejętności oraz do popularyzacji i utrzymania dobranych elementów niematerialnego dziedzictwa kulturowego pogranicza, obrazowania zjawisk kultury regionalnej.

REGIONÁLNA MIESTNOSŤ V HLADOVKE

Vznikla Regionálna miestnosť v Hladovke a umožnilo sa vytvorenie nového priestoru pre uchovávanie a vystavovanie predmetov, nábytku, krojov, ktoré predstavujú lokálnu kultúru a identitu obyvateľov. Vybudovaním regionálnej miestnosti došlo odovzdaniu vedomostí, zručností a spopularizovanie a zachovanie vybraných prvkov nemateriálneho kultúrneho dedičstva pohraničia, vyobrazením javov regionálnej kultúry.

Publikacja została przygotowana w ramach projektu „Zamek i wiejska chata – nowa przestrzeń dla kultury na polsko-słowackim pograniczu”.

Publikácia bola pripravená v rámci projektu „Zámok a vidiecka chata – nový priestor pre kultúru na polsko-slovenskom pohraničí”.

Cel główny mikroprojektu:

Stworzenie na terenie gmin Dobczyce (Polska) i Hladovka (Słowacja) warunków do ochrony i rozwoju materialnych i niematerialnych elementów dziedzictwa kultury pogranicza oraz realizacji inicjatyw kulturalnych, a także ich promocja wśród mieszkańców obszaru realizacji mikroprojektu oraz turystów odwiedzających polsko-słowackie pogranicze.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie wśród mieszkańców znaczenia dziedzictwa kultury pogranicza polsko-słowackiego jako podstawy ich tożsamości i rozwoju życia społecznego, a także możliwości rozwoju gospodarczego.
2. Zwiększenie wśród turystów znaczenia dziedzictwa kultury pogranicza polsko-słowackiego jako podstawy praktykowania turystyki wiejskiej (ekoturystyki, agroturystyki).

Hlavný cieľ projektu:

Vytvorenie na území obcí Dobczyce (Poľsko) a Hladovka (Slovensko) podmienok pre ochranu a rozvoj materiálnych a nemateriálnych prvkov kultúrneho dedičstva pohraničia a pre realizáciu kultúrnych iniciatív a tiež pre ich propagáciu medzi obyvateľmi oblasti realizácie mikroprojektu ako aj turistami navštevujúcimi poľsko-slovenské pohraničie.

Špecifické ciele:

1. Zvýšenie povedomia medzi obyvateľmi o význame kultúrneho dedičstva poľsko-slovenského pohraničia ako podstaty ich identity a rozvoja spoločenského života, a tiež možnosti pre hospodársky rozvoj.
2. Zvýšenie povedomia medzi turistami o význame kultúrneho dedičstva poľsko-slovenského pohraničia ako podstaty pre realizovanie náboženskej a vidieckej turistiky (ekoturistiky, agroturistiky).

Tekst i zdjęcia/Text a fotografie:
Urząd Gminy i Miasta Dobczyce
Obecný úrad Hladovka

Tłumaczenie/Preklad:
Robert Schmidt

Adresy do korespondencji/ Korešpondenčná adresa:

Urząd Gminy i Miasta Dobczyce
32-410 Dobczyce, Rynek 26, Polska
tel. +48 12 372 17 00

Obecný úrad Hladovka
Hladovka 45
027 13 Hladovka, Slovensko

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNY KRAJ

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu Państwa za pośrednictwem Euroregionu „Tatry”, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A PL-SK 2014-2020.

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a zo štátneho rozpočtu prostredníctvom Euroregiónu Tatry v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014-2020.

Egzemplarz bezpłatny /Bezplatný exemplár.

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może ona być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej oraz Euroregionu „Tatry”.

Výlučnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie majú autori a nemôže byť stotožňovaný s oficiálnymi postojmi Európskej únie, Euroregiónu Tatry.